بسم الله الرحمن الرحيم

دمسلمانانو دوروسته پاتي والي يوازنی علاج

مؤلف

شيخ الحديث مولانا محمد زكريا نور الله مرقده

ژباړونکی :

مولوي عبدالهادي (حماد)

Ketabton.com

(د فضایل اعمال د کتاب وروستۍ برخه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حقیقت څرنګدتیا

نحمده و نصلي علي رسوله الكريم.

د څه وخت راپه دې خوا زما د استاذ، مشر، زبدة الفضلاء او مقتدا عالم حضرت مولانا محمد الیاس رحمة الله علیه په برکت د تبلیغ کار شروع دئ، چې د امت د عالمانو، بزرګانو برکت او پوره پاملرنه ورسره وه پوهان خلګ ښه په خبر دي ما ګنهګار بنده ته د دې پاکو هستیو امر وسو، چې د تبلیغ په اړه یو څه ولیکم تر څو په تبلیغ کولو کې اساني رامنځته سي او ګټور تمام سي.

د دغه مخورو استادانو د امر په منلو یو څو کرښې لیکم، چې د دې لویو علماوو د علومو د دریاب څخه یو څاڅکی دئ او د محمدي دین د باغچې څخه یو څو غونچې دي، چې په ډېره چابکۍ سره یو ځای سوي دي که چیري څه غلطۍ یا کمی پکښې ښکاره سي نو زما د قلم غلطي او د بې علمۍ نتیجه ده. د مهربانۍ له مخې یې اصلاح کړئ د احسان سبب به سي. الله جل جلاله دي پخپل فضل او کرم سره زما پر ګناهونو پرده واچوي. ما او تاسو ته دي الله جل جلاله د دې پاکو هستیو د نېکو عملونو کړنلاره را نصیب کړي. الله جل جلاله دي موږ د خپلي رضا، د خپل دین د خپرولو او د خپل رښتیني رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت په دولت و نازوي. آمین

د بزرګانو د پښو خاوري

محمد احتشام الحسن، مدرسة كاشف العلوم

بستي حضرت نظام الدين اولياء دهلي – ۱۸ / ربيع الثاني / ۱۳۵۸ هـ ق

د پیل خبري

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام علي سيد الاولين والاخرين خاتم الانبيآء والمرسلين محمد وآله واصحابه الطيبين الطاهرين .

د نن څخه د یارلس سوه کاله وړاندي کله چې دنیا د کفر، جهالت، ناپوهۍ او ګمراهۍ په تیارو کې ډوبه وه د مکې مکرمې پر کاڼو او غرونو باندي د رشد او لارښووني سپوږمۍ راښکاره سوه. تر مشرقه، مغربه، جنوبه، شماله او د دنیا تر هر کونجه پوري یې خپله رڼا ورسوله تر درویشتو کالو په کمه موده کې یې انسان و هغه لوړې مرتبې ته ورساوه چې په تاریخ کې یې د مثال ورکولو څخه انسان عاجزه دئ او د رشد، صلاح، هدایت او کامیابۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه مثال يې و مسلمانانو ته په لاس ورکړ، چي په رڼا کي يې تل د ترقۍ او ودي لاري پيدا کېږي او تر سوونو کالو پوري يې پر دنيا باندي داسي حکومت وکړ، چي په دنيا کي هر چا ډغري ورسره وهلي دي ذره ذره سوي دي.

دا يو حقيقت دئ انکار نه سي ځني کېدلاي خو دومره بايد ووايم چي دغه پخوانۍ قصې نه څه ګټه لري او نه څه تسلي په راتلای سي خو د اوسنۍ زمانې حالات او کوم څه چي تېرېږي دا موږ خپله د تېرو مشرانو او بزرګانو پر ژوند باندي يو بد داغ لګولی دئ. د مسلمانانو ژوند چي په تېرو ديارلسو سوو کالو کي په تاريخ کي وکتل سي نو داسي معلومېږي چي موږ د عزت، دبدبې، شان او شوکت مالکان او اجاره داران يو او که د هغه تاريخ څخه نظر واړول سي نو موجوده حالات ښيي، چي موږ په ډېر ذلت، خوارۍ، افلاس او کمزورۍ کي نغښتي يو. نه زور او دولت سته، نه زر او دولت سته، نه شان او شوکت سته، نه پخپلو منځو کي مينه او محبت سته، نه ښه اخلاق او نه ښه عادتونه، هره بدي په موږ کي موجوده ده او هره نېکي زموږ څخه په ميلونو ليري ده. دښمنان زموږ په دې بد حال خوشحاله دي او هر ځای زموږ کمزورۍ بيانوي پر موږ باندي خاندي، پر موږ ټوکي کوي په دې بسنه نه کوي بلکي زموږ د زړه ټوټي پر نوي ماډرن کلتور مين ځوانان په اسلام او اصولو پسخند وهي. پر هره خبره يې اعتراض کوي او دا پاک دين لغوه او بېکاره بولي. عقل حيران دئ چي کوم قوم چي د دنيا تنده مړه کړې وه نن ولي هغه تږي دئ؟ کوم قوم چي دنيا ته تمدن، تهذيب او ښکلا وربخښلې وه نن ولي هغه غير مهذب او د تمدن څخه ليري دئ؟ د قوم رهنمايانو او مشرانو ډېر پخوا لا زموږ د دې بد حالت پېش بيني کړي وه او په مختلفو طريقو يې زموږ د اصلاح کوښښ کړی و.

مرض بڑھتا گیا جوں جوں دوا کی

ژباړه: ناروغي زياتېږي هر څومره چي دوا خوري. نن تر بد لا بد حالت دئ او راتلونکی به د تېر په پرتله زيات د خطرونو ډک وي نو زموږ پټه خوله کېنېستل دومره لوی جرم دئ، چي بدله يې بيا په هيڅ شی نه سي پوره کېدلای. خو مخکي تر دې چي موږ عملي قدم پورته کړو په کار ده چي لومړی موږ پر هغه شيانو وړغيږو چي له وجي يې موږ د داسي خوارۍ او ذلت سره مخ سوي يو او په دې عذاب کي ښکيل يو. زموږ د دې وروسته پاته والي زيات لاملونه سته، چي د مخ نيولو لپاره يې يو شمېر تدابير نيول سوي دي هر تدبير چي په کار اچول سوی دئ ناکامه او ناموافقه سوی دئ په همدې وجه زموږ مشران او رهبران په اميد او وېره کي پراته ښکاري. اصلي خبره دا ده چي تر اوسه پوري زموږ مرض معلوم سوی نه دئ، کوم څه چي بيان سوي دي هغه زموږ مرض نه دئ بلکي زموږ د مرض نښانې دي تر کومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخته پوري چي اصل مرض ته توجه ونه سي او پيدا نه سي نو د نبنانو اصلاح شونې نه ده او تر کومه وخته پوري چي موږ د اصلي مرض اصلاح ونه کړو او معلوم يې نه کړو نو موږ ته د اصلاح لپاره خوله خلاصول سخته غلطي ده. زموږ دغه دعوه چي شريعت يو مکمل الهي قانون دئ، چي زموږ د دنيا او آخرت د کاميابۍ ضامن دئ. بيا نو هيڅ اړتيا نسته چي موږ د خپل مرض معلومول پيل کړو او علاج يې شروع کړو بلکي موږ ته په کار ده چي په قرآن کي خپل اصلي مرض پيدا کړو او هم د دې مرکز څخه د رشد او هدايت علاج پيدا کړو او څنګه چي قرآنکريم زموږ لپاره تر قيامته پوري قانون دئ نو بيا موږ ته هيڅ دليل نسته چي موږ په دې قرآن عمل نيمګړی کړو. د ځمکو او اسمانو لوی پاچا پخپله وعده کړې ده، چي د ځمکي پاچهي او خلافت د مومنانو دی:

وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَيَسۡتَخۡلِفَنَّهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ[1]

ژباړه: الله ﷻ وعده کړې ده، چي په تاسو کي کوم څوک چي مؤمنان دي او نېک عملونه کوي زه به د ځمکي خلافت ورکوم چي مومنان تل پر کافرانو باندي غالب وي او د کافرانو به هيڅوک مرسته کوونکي نه وي.

او دايې هم تسلي ورکړې ده چي تل به مسلمانان پر کافرانو باندي برلاسي وي او د کافرانو به هيڅوک مرسته کونکي نه وي:

وَلَوۡ قَٰتَلَكُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَوَلَّوُاْ ٱلۡأَدۡبَٰرَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيّٗا وَلَا نَصِيرٗا ﴿٢٢﴾[2]

ژباړه : که چيري دغه کافران ستاسو سره جنګېدلي وای نو خامخا به پر شا تللي وای بيا د دوی هيڅ دوست او مرسته کوونکی نه وي.

د مومنانو تل الله ﷻ مرسته کوي او دوی به تل سر لوړي وي.

وَكَانَ حَقًّا عَلَيۡنَا نَصۡرُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ﴿٤٧﴾[3]

ژباړه: د مومنانو مرسته پر موږ باندي حق دئ.

وَلَا تَهِنُواْ وَلَا تَحۡزَنُواْ وَأَنتُمُ ٱلۡأَعۡلَوۡنَ إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ ﴿١٣٩﴾[4]

ژباړه: تاسو همت د لاسه مه ورکوئ تاسو غم مه کوئ تاسو به غالب ياست که پوره مومنان واست.

---

[1] سورة النور الاية (٥٥).
[2] سورة الفتح الاية (٢٢).
[3] سورة الروم الاية (٤٧).
[4] سورة ال عمران الاية (١٣٩).

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَلِلَّهِ ٱلۡعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِۦ وَلِلۡمُؤۡمِنِينَ وَلَٰكِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ لَا يَعۡلَمُونَ ﴿٨﴾	ژباړه: الله ﷻ لره عزت او الله ﷻ رسول او مؤمنانو لره (عزت دئ) مګر منافقان نه پوهېږي.

د پورتنیو آیاتو څخه تر غور وروسته معلومېږي چي د مؤمنانو سر لوړي، شان او شوکت، کامیابي او ترقي د دوی د ایمان د صفت سره تړلې ده. که چیري د ده اړیکي د الله ﷻ او د رسول الله ﷺ سره ټینګي وي.

(کوم چي د ایمان مقصود دئ) نو کامیابي به د ده په برخه وي او که خدای مه کړه د ده رابطه د الله ﷻ او د رسول الله ﷻ سره کمزورې سي نو خواري او ذلت به د ده په برخه وي لکه چي په سترګو لیدل کیږي.

وَٱلۡعَصۡرِ ﴿١﴾ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَفِي خُسۡرٍ ﴿٢﴾ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلۡحَقِّ وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلصَّبۡرِ ﴿٣﴾	ژباړه: قسم په زمانه چي انسان په تاوان کي دئ، مګر نه هغه څوک چي ایمان یې راوړی وي، نېک عملونه یې کړي وي، توصیه په حق او صبر سره کوي (دغه کسان د تاوان څخه خلاص دي).

زموږ پخواني مشران په نهایي عزت کي وه او موږ په نهایي ذلت او خواري کي یو، د دې څخه معلومېږي چي هغوی د کامل ایمان څخه برخمن وه او موږ د دې صفت څخه بې برخي یو لکه څرنګه چي د الله ﷻ ربنتیني پیغمبر خبر ورکړی دئ:

سيأتي علي الناس زمان لايبقى من الاسلام الااسمه ولامن القران الارسمه(٥).	ژباړه : ژر دئ چي داسي وخت به راسي چي د اسلام به یوازي نوم پاته وي او د قرآن به یوازي نقشونه پاته وي.

اوس خبره داده که چیري په واقعي ډول موږ د حقیقي اسلام څخه بې برخي یو کوم چي د الله ﷻ او د ده د رسول ﷺ مقصود دئ او په دې دین پوري زموږ د دنیا او آخرت کامیابي تړلې هم ده نو بله کومه ذریعه ده چي په مټ یې موږ بیرته د دې نعمت څخه برخمن سو؟ او هغه کوم اسباب دي چي په وجه یې زموږ څخه د اسلام روح وتلی دئ او یوازي خالي بدن راپاته دئ. کله چي قرآن تلاوت سي او د محمدي امت د فضیلت وجه ولټول سي نو معلومېږي چي دې امت ته یو لوی او اعلی کار سپارل سوی دئ، چي د هغه په وجه د خیر الامم (یعني غوره د امتو) خطاب ورته سوی دئ، د دنیا د پیدا کېدو څخه لوی مقصد د الله ﷻ وحده لا شریک له د ذات او صفاتو پېژندنه ده او دا تر هغه وخته پوري ناممکنه ده

(٥) مشکوة.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي انسان د بدیو او چټلتیاوو څخه نه وی پاک سوی او په ښېکو او سپېڅلو صفتونو ښایسته سوی نه وي د دغي خبري لپاره په زرونو انبیاء او رسولان راغلي دي او په آخر کي سید المرسلین حضرت محمد ﷺ راولېږل سو او بیا د الیوم اکملت لکم دینکم واتممت علیکم نعمتي زیري ورکړل سو. اوس نو څرنګه چي دین پوره سو مکمل مقصد لاسته راغلی او پوره دین د عمل لپاره ورکړل سو نو په همدې وجه د نبوت سلسله ختمه سوه، کوم کار چي به انبیاوو او رسولانو کاوه په پوره ډول محمدي امت ته وسپارل سو.

كُنتُم خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ [٦]

ژباړه: اې محمدي امته! تاسو غوره د امتونو یاست د خلکو د ګټې لپاره لېږل سوي یاست تاسو په ښېګې سره امر کوئ او له بدو څخه خلګ منع کوئ او په الله جل جلاله باندي ایمان لرئ.

وَلْتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى ٱلْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾

ژباړه: په تاسو کي یوه داسي ډله پکاره ده، چي خلګ د خیر و لوري ته راوبولي او د بدو څخه یې منع کوي او یوازي دغه خلګ کامیاب دي. په لومړي آیات کي د خیر الامم وجه دا وښودل سوه، چي تاسو په ښېګې سره امر کوي او د بدو څخه منع کوئ

په دوهم آیات کي په خصوصي ډول وښودل سوه، چي یوازي هغه کسان کامیاب دي چي دغه کار کوي پر دې باندي بس نه ده بلکي بل ځای په ښکاره دغه کار نه کول د لعنت او ملامتیا سبب ښودل سوي دي.

لُعِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۢ بَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُۥدَ وَعِيسَى ٱبْنِ مَرْيَمَ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَواْ وَّكَانُواْ يَعْتَدُونَ ﴿٧٨﴾ كَانُواْ لَا يَتَنَاهَوْنَ عَن مُّنكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُواْ يَفْعَلُونَ ﴿٧٩﴾

ژباړه: په بني اسرائیلو کي چي کوم خلګ کافران وو پر هغوی باندي لعنت کړل سوی دئ پر ژبه د عیسی علیه السلام او داود علیه السلام دا لعنت په دې وجه وسو، چي دوی د هغوی د حکم څخه مخالفت وکړ او د حده ووتل کوم بد کار چي به دوی کاوه د هغه څخه یې نه منع کول بیشکه د دوی دغه کار بد و.

د دغه وروستي آیات وضاحت په لاندي حدیثونو کي کېږي.

---

[٦] سورة ال عمران الایة (١١٠).

(c) ketabton.com: The Digital Library

١ : وفي السنن والمسند من حديث عبدالله بن مسعود ﵁ قال قال رسول الله ﷺ ان من كان قبلكم كان اذ عمل العامل فيهم بالخطيئة جآئه الناهي تعزيرا فقال يا هذا اتق الله فاذا كان من الغد جالسه واكله وشاربه كانه لم يره على خطيئة بالامس فلما راي عز وجل ذالک منهم ضرب قلوب بعضهم على بعض ثم لعنهم على لسان نبيهم داؤد و عيسى بن مريم ذالک بما عصوا وكانو يعتدون والذي نفس محمد بيده لتَأمرن بالمعروف ولتنهون عن المنكر ولَتأخذن على يدالسفيه ولتَأطرن على الحق اطرا اوليضر بن الله قلوب بعضكم على بعض ثم يلعنكم كما لعنهم.

ژباړه: د عبدالله بن مسعود ﵁ څخه روایت دئ چي رسول الله وفرمایل: ستاسو څخه مخکي امتونه داسي وه چي چا به ګناه وکړه نو منع کوونکی به هغه وېراوه او ورته ویل به یې چي د الله ﷻ څخه ووېرېږه دا کار مه کوه کله چي به سبا سو نو د هغه سره به یې ناسته ولاړه کول، خوراک او څښاک به یې ورسره کاوه په دې ډول چي ګویا ده بېخي هغه سړی پر ګناه باندي نه دئ لیدلی. کله چي الله ﷻ د دوی دا کارونه ولیدل الله ﷻ د دوی زړونه یو د بل سره ګډ کړل او د داود ؑ او عیسی ؑ په ژبه پر دوی باندي لعنت وویل سو دا په دې وجه چي دوی د الله ﷻ نافرماني کوله او تر حد یې تېری کاوه. زما دي قسم په هغه ذات وي چي د محمد ﷺ روح یې په قدرت کي دئ په ښو کارونو امر کوئ او د بد کارو څخه منع کوئ او بې علمه تر لاس نیسئ په حقه خبره یې مجبور کړئ که نه نو الله ﷻ به ستاسو زړونه سره ګډ کړي او لعنت به درباندي ووایي لکه پر تېرو امتونو چي لعنت وویل سو.

٢ : و في سنن ابي داود و ابن ماجة عن جابر بن عبدالله قال سمعت رسول الله ﷺ يقول مامن رجل يكون في قوم يعمل فيهم بالمعاصي يقدرون على ان يغيروا عليه ولا يغيرون الا اصابهم الله بعقاب قبل ان يموتوا.

ژباړه: د جابر ﵁ څخه روایت دئ، چي رسول ﷺ و فرمایل: په یو قوم کي چي یو سړی ګناوي کوي او هغه قوم یې د توان سره منع نه کړي نو تر مرګ مخکي به پر دوی باندي عذاب راسي. یعني په دنیا کي به په ډول - ډول عذابونو اخته سي.

٣ – و روي الاصبهاني عن انس ﵁ ان رسول الله ﷺ قال لا تزال لا اله الا الله تنفع من قالها وترد عنهم العذاب والنقمة مالم يستخفوا بحقها قالوا يا رسول الله

ترجمه: حضرت انس ﵁ د رسول الله ﷺ څخه روایت کړی دئ، چي رسول الله ﷺ وفرمایل : کلمه طیبه ویونکي ته ګټه رسوي او د عذاب او بلا څخه یې ساتي تر څو چي د حقونو یې بې پروایي نه وي کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وما الاستخفاف بحقها قال يظهر العمل بمعاصي الله فلا ينكر ولا يغيروا [٧].

اصحابو کرامو پوښتنه وکړه چي د کلمې طيبې د حقونو بي پروايي څه شي ده؟ رسول الله ﷺ وفرمايل: چي د الله ﷻ نافرماني په ښکاره ډول کېږي بيا د دغه کار څخه انکار نه کېږي او نه يې د منع کولو لپاره کوښښ کېږي.

٤ : عن عائشة رضي الله عنها قالت دخل على النبي عليه السلام فعرفت في وجهه ان قد حضره شيئ فتوضاء وما كلم احدا فلصقت بالحجرة استمع ما يقول فقعد على المنبر فحمدالله واثنى عليه وقال يا ايهاالناس ان الله تعالى يقول لكم مروا بالمعروف وانهوا عن المنكر قبل ان تدعوا فلا اجيب لكم وتسئلوني فلااعطيكم وتستنصروني فلا انصركم فمازاد عليهن حتى نزل.

ژباړه: حضرت عائشة رضي الله عنها فرمايي، چي: رسول الله ﷺ زما کره تشريف راوړی ماپې په مخ کي يو خاص اثر وليدی پوه سوم چي يوه خبره خامخا سته د هيڅا سره يې خبري نه وکړې اودس يې تازه کړ، مسجد ته ولاړی زه د مسجد ديوال ته نژدې ودرېدم چي رسول الله ﷺ څه فرمايي هغه واورم. رسول الله ﷺ و منبر ته وختی د الله ﷻ حمد او ثنا يې وويله بيا يې و فرمايل: اې خلګو! الله ﷻ تاسو ته امر کوي چي په نېکيو سره امر وکړئ او د بدو څخه خلګ منع کړئ داسي نه چي داسي وخت راسي تاسو به دعا غواړئ زه به يې قبلوم، تاسو به زما څخه غوښتنه کوئ زه به يې نه درکوم زما څخه به کومک غواړئ زه به ستاسو مرسته نه کوم. نبي عليه السلام دغه الفاظ وويل او د منبر څخه راکښته سو.

٥ : عن ابي هريرة رضي الله عنه قال قال رسول الله ﷺ اذا عظمت امتي الدنيا نزعت منهاهيبة الاسلام واذا تركت الامر بالمعروف والنهي عن المنكر حرمت بركة الوحي واذاتسابت امتي سقطت من عين الله [٨].

ژباړه: ابو هريرة رضي الله عنه د رسول الله ﷺ څخه روايت کوي چي رسول الله ﷺ وفرمايل : کله چي زما امت ته دنيا د عزت او درنښت وړ سوه نو د دوی د زړونو څخه به د اسلام عزت او هيبت ووزي او که يې امر بالمعروف او نهي عن المنکر پرېښودی د وحيو د برکت څخه به محرومه سي او که يې پخپلو منځو کي يو دبله ښکنځل کول پيل کړه دالله ﷻ د (رحمت) د نظر څخه به وغورځول سي.

---

[٧] ترغيب.

[٨] كذا في الدر عن الحكيم الترمذي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پورتنيو حديثونو کي د فکر کولو څخه وروسته معلومېږي چي امر بالمعروف او نهي عن المنکر پرېښودل د الله ﷻ د لعنت او غضب سبب جوړېږي.

کله چي محمدي امت دا کار پرېږدي نو د سختو تکليفونو، غمونو او خواريو سره به مخ سي او د هر ډول غيبي مرستي څخه به بې برخي سي دا ټول هغه وخت رامنځته کېږي چي محمدي امت خپله فريضه پرېږدي او د خپلي ذمه واری څخه غافله سي. همدا وجه ده چي نبي عليه السلام امر بالمعروف او نهي عن المنکر د ايمان خاصيت او لازمي برخه يې ګرځولې ده او پرېښودل يې د ايمان کمزوري او ضعف ښودلی دئ. د ابو سعيد خدري رضي الله عنه روايت دئ:

من رَاي منکم منکرا فليغيره بيده فان لم يستطع فبلسانه فان لم يستطع فقلبه وذالک اضعف الايمان [۹].

ژباړه : که په تاسو کي څوک بدي ويني نو په لاس دي يې منع کړي که يې په توان نه وه نو په خوله دي يې منع کړي او که يې دا هم په توان نه وه په زړه دي يې منع کړي (يعني په زړه کي دي نفرت ځني وکړي).

دا د ايمان کمزورې درجه ده. نو څرنګه چي په زړه کي بد ځني وړل د ايمان کمزورې درجه ده نو اوله يې تر ټولو کامله او لوړه درجه ده. خو تر دې روښانه د ابن مسعود رضي الله عنه روايت دئ:

ما من نبي بعثه الله قبلي الا کان له في امته حواريون واصحاب يَأخذون بسنته ويقتدون بامره ثم انها تخلف من بعدهم خلوف يقولون مالا يفعلون ويفعلون مالايامرون فمن جاهدهم بيده فهومؤمن ومن جاهدهم بلسانه فهو مؤمن ومن جاهدهم بقلبه فهو مؤمن وليس وراء ذالک من الايمان حبة خردل [۱۰].

ژباړه : هر نبي چي مخکي تېر سوی دی خامخا به يې يو ډله د تربيه سوو ملګرو څخه درلوده چي دوی به د نبي سنت برپايه کول او پوره تابعداري به يې کول الهي دين چي په کومه بڼه او ډول پيغمبر پرې ايښي و په هغه ډول به يې محفوظ ساتی، يوه ذره تغيربه يې نه پکښې راوستی خو تر دې وروسته چي د شر او فساد وخت راسي داسي خلګ به پيدا سي چي هغه څه به وايي چي خپله عمل نه په کوي. کارونه به يې داسي وي چي شريعت اجازه نه وي ورکړې نو د داسي خلګو پر خلاف د سنت او حق قائمولو په موخه د لاس څخه کار واخلي مومن دئ او که چا د لاس څخه کار وانه خستی د ژبي څخه کار واخلي مومن دئ او که يې دا هم نه وکړه بلکي نيت او عقيده يې د داسي خلګو پر خلاف راوستل مومن دئ، مګر دا د ايمان آخره درجه ده د ايمان حد پر دغه ځای خلاصيږي که چا دا هم نه وکړل نو په زړه کي يې د خرماخستکي د منځ د پردې په څير ايمان نسته.

---

[۹] مسلم.

[۱۰] مسلم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پورتني کار د اهميت په موخه امام غزالي رحمه الله داسي فرمايي: په دې کي هيڅ شک نسته چي امر بالمعروف او نهي عن المنکر د ايمان داسي مضبوط رکن دئ چي د دين ټوله شيان ورسره تړلي دي د دغه کار د کولو لپاره الله جل جلاله ټوله انبيآء رالېږلي دي او که يې علم او عمل پرېښودل سي نو العياذ بالله د نبوت بې کاره کيدل به لازم سي. ديناري چي انساني شرافت دئ کمزورې به سي. سستي به عامه سي د گمراهۍ او ضلالت لاري به خلاصي سي، جهالت به په ټوله دنيا کي خپور سي، په ټولو کارونو کي به خرابوالی راسي. په خپلو منځو کي به بي اتفاقي او بدنيتي خپره سي، ابادي به وراني سي، مخلوق به تباه او برباد سي، د دې بربادۍ او تباهۍ درک به هغه وخت معلوم سي چي کله خلگ د الله جل جلاله په وړاندي ودرول سي او پوښتنه ځني وسي.

افسوس سل ځلي افسوس کومه خطره چي وه هغه راغله کومو سترگو وېره وليده؟

كان امر الله قدرا مقدورا فانا لله وانا اليه راجعون.

د دغه شنې ستني نښانې له منځه تللي دي د حقيقت او د سمونو برکتونه له منځه تللي دي. د خلگو پر زړونو د سپکوالي او ذلالت مهرونه ولگيدل د الله جل جلاله سره د زړه اړيکي له منځه ولاړې د نفسي خواهشاتو تابعداري د ځناورو په څېر روانه ده. د ځمکي پر مخ داسي مؤمن پيدا کول گران دي، لږ والي يې څه کوې بيخي نسته چي د حق د ښکاره کولو په موخه دې د چا ملامتيا وزغمي، که يو غښتلی مؤمن ليڅي راونغاړي د تباهۍ د ليري کولو لپاره اراده وکړي، د سنت د ژوندي کولو لپاره ميدان راسي نو يقينا دغه کس په ټول مخلوق کي يو امتيازي حيثيت لري او د ښکاره هستۍ مالک دئ. امام غزالي رحمه الله چي په کومو الفاظو د دغه کار اهميت موږ ته بيان کړی دئ زموږ د بيداريدو لپاره بسنه کوي.

لومړۍ وجه دا ده چي موږ پورتنۍ فريضه يوازي په علماوو پوري خاص کړېده او حال دا چي په قرآن کريم کي د الله جل جلاله امر و ټولو ته دئ د محمدي امت هر وگړی پکښې شامل دئ ځکه د دې د سپيناوي لپاره د اصحابو کرامو او خيرالقرون ژوند ښکاره شاهد دئ.

د تبليغ، امر بالمعروف او نهي عن المنکر په علماوو پوري خاص کول او د دوی په ډاډ سره بې غمه کېدل زموږ لويه ناپوهي ده. د عالمانو مسئوليت دا دئ چي سيده او حقه لاره وښيي بيا نو عمل په کول او نور پر روانول دا د نورو کار دئ، دغه خبره د رسول صلی الله عليه وسلم په حديث کي بيان سوېده:

الا كلكم راع وكلكم مسئول عن رعيته فاالامير الذي على الناس راع عليهم وهومسئول عنهم والرجل راع على اهل بيته وهو مسئول عنهم والمراة راعية على بيت بعلها وولده

ژباړه: بېشکه تاسو ټول ساتونکي ياست د هر چا څخه به د خپل رعيت پوښتنه کېږي نو پاچا د خلگو ساتونکی دئ د خلگو پوښتنه به ځني کېږي. سړی د خپلي کورنۍ ساتونکی دئ د خپل کور پوښتنه به ځني

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهي مسئولة عنهم والعبد راع على مال سيده وهو مسئول عنه فكلم راع وكلكم مسئول عن رعيته[١١].

کېږي او ښځه د خپل خاوند د کور او اولادو ساتونکې ده په دغه باره کي به پوښتنه ځني کېږي او تاسو ټوله ساتونکي یاست د هر چا څخه د خپل رعیت په اړه پوښتنه کېږي.

قال الدين النصيحة قلنا لمن؟ قال لله ولرسوله ولائمة المسلمين وعامتهم[١٢].

ژباړه: رسول ﷺ وفرمایل: دین سراسر نصیحت دئ (اصحاب ﷺ وایي) موږ ورته وویل د چا لپاره؟ رسول ﷺ وفرمایل: د الله ﷻ، رسول ﷺ، د مسلمانانو امیرانو او د ټولو مسلمانانو لپاره.

که فرض کړو چي دا کار یوازي د علماوو لپاره دئ نو اوس خو اړتیا ده وخت د دې غوښتنه کوي چي ټوله د دې کار لپاره ملا وتړي او وخت پکښې ولګوي.

دوهمه وجه دا ده چي موږ داسي فکر کوو چي خپله به ایمانونه ټینګ کړو د نورو ګمراهي موږ ته هیڅ تاوان نه رسوي لکه چي د دې آیات څخه معلومېږي.

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ عَلَيۡكُمۡ أَنفُسَكُمۡۖ لَا يَضُرُّكُم مَّن ضَلَّ إِذَا ٱهۡتَدَيۡتُمۡۚ[١٣]

ژباړه: اې ایمان والاوو! کله چي تاسو پر لار روان یاست نو د نورو ګمراهي تاسو ته هیڅ تاوان نه رسوي[١۴].

په حقیقت کي د پورتني آیات څخه مطلب دا نه دئ لکه په ښکاره چي معلومېږي ځکه دغه معنی د الهي حکمت او دیني غوښتني څخه بیخي خلاف ده ځکه اسلامي ملت ټول د یو بدن مثال لري که د بدن پر یوه غړي باندي درد سي نو ټوله بدن ورسره نارامه وي د دې څخه اصلي مطلب دا دئ چي دین چي هر څومره کمال ته ورسېږي بیا به هم ځیني خلګ وي چي سیده او حق لاره به پرېږدي ګمراهي به غوره کوي په پورتني آیات کریمه کي الله ﷻ و مومنانو ته تسلی ورکوي چي که خپله پر صحیح لاره باندي ودرېږي نو د دوی د ګمراهۍ څخه و تاسو ته د تاوان وېره نسته.

همدا ډول اصل شریعت دا دئ چي سړی د دین ټوله احکام ومني او عمل په وکړي نو د دین د احکامو څخه خو یو دا هم دئ چي سړی به امر بالمعروف او نهي عن المنکر کوي. د دغه وینا تائید د ابو بکر ﷺ په لاندي حدیث سره کېږي:

---

[١١] بخاري و مسلم.

[١٢] (12) مسلم

[١٣] سورة المائدة الاية (١٠٥).

[١۴] بیان القران.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن ابي بكر الصديق ﷺ قال ايهاالناس انكم تقرؤن هذه الاية يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ عَلَيۡكُمۡ أَنفُسَكُمۡۖ لَا يَضُرُّكُم مَّن ضَلَّ إِذَا ٱهۡتَدَيۡتُمۡۚ فاني سمعت رسول الله يقول ان الناس اذاراو المنكر فلم يغيروه اوشک ان يعمهم الله بعقابه.

ژباړه: ابوبکر ﷺ وفرمايل: اې خلکو! تاسو دا آيات وړاندي کوئ چي الله ﷻ فرمايي:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ... (الاية) حال دا چي ما د رسول الله ﷺ څخه اورېدلي دي، چي څوک يو ناروا کار ويني او منع يې نه کړي نو نژدې دئ چي الله ﷻ به يې په عمومي عذاب کي ګرفتار کي

څېړونکو علماوو د پورتني آيات همدا معنى مراد کړېده.امام نووي رحمه الله د مسلم شريف په شرحه کي ليکلي: د تحقيق کوونکو علماوو مذهب د پورتني آيات کريمه په اړه داسي دئ، چي کله تاسو يو نېک کار وکړئ، نو د نورو نه کول يا ګمراهي تاسو ته کوم تاوان نه سي رسولای لکه چي الله ﷻ فرمايي: ولاتزر وازرة وزراخرى.

نو کله چي داسي ده نو د کومو شيانو چي امر ورکړل سوی دئ هغه ټول امر بالمعروف او نهي عن المنکر دئ نو چا چي دا امر برپايه کړی يعني په ښو کارونو يې امر وکړ او د بدو کارو څخه يې منع وکړه نو ده خپله ذمه واري او وجيبه پوره کړه نور نو پر ده ملامتيا او الزام د هغوئ نه عمل کول او ګناه کول ده ته تاوان نه رسوي (والله اعلم).

دريمه وجه دا ده چي ټول خلک يعني عوام، خاص، عالم، جاهل او هر سړی نااميده سوي دي چي نور نو د دين ترقي نه سي راتلای دا يې يقين دئ، چي دا کار ګران دئ د چا په مخ کي چي د اصلاح نظام وړاندي سي نو دی په جواب کي ورته وايي چي اوس خو نه حکومت او نه سلطنت سته، نه د متهو زور سته، نه مال او سامان سته، نه د جنګ وسايل سته، نه مرکزي حيثيت سته او نه اتفاق او اتحاد سته. ديندار خلک خو وايي چي اوس څوارلسمه صدی ده د رسالت د رڼا کمه سوي ده اوس نو د اسلام زوال يو لازمي شی دئ. دا خبره صحيح ده چي څومره د نبوت د رڼا څخه ليري والی راځي د حقيقي اسلام شغلې به کمېږي خو د دې هيڅکله دا مطلب نه دئ، چي د دين د حفاظت او ساتني لپاره به کوښښ او محنت نه کېږي، ځکه که چيري داسي وي او زموږ مشرانو هم داسي فکر کړی وي نو تر موږه پوري به د اسلام د رارسېدو هيڅ لاره نه وای البته زمانه چي ناموافقه ده نو د ټولني کړو وړو ته دي وکتل سي څنګه چي ښايي په هغه ډول دي په زيات همت او استقلال سره کار اخيستل پيل سي. د حيرانتيا خبره دا ده چي د کوم دين بنسټ چي سراسر پر قرباني او عمل باندي ايښودل سوی و، نن د هغه دين منونکي سراسر د عمل څخه خالي دي حال دا چي په قرآن کريم کي ځای پر ځای د عمل سبق ښودل سوی دئ او تاسو يې هم لولي. يو عبادت کوونکی چي ټوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپه عبادت کوي د ورځي روژه نیسي او ټول وخت د الله، الله ذکر کوي دغه سړی هیڅ د هغه چا سره نه سي برابرېدلای چي هغه د اصلاح او هدایت لپاره بې ارامه وي. قرآن کریم ځای پر ځای د جهاد في سبیل الله تاکید فرمایلی دئ او د مجاهد فضیلت یې بیان کړی دئ:

لَّا يَسۡتَوِي ٱلۡقَٰعِدُونَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ غَيۡرُ أُوْلِي ٱلضَّرَرِ وَٱلۡمُجَٰهِدُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡۚ فَضَّلَ ٱللَّهُ ٱلۡمُجَٰهِدِينَ بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡ عَلَى ٱلۡقَٰعِدِينَ دَرَجَةٗۚ وَكُلّٗا وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلۡحُسۡنَىٰۚ وَفَضَّلَ ٱللَّهُ ٱلۡمُجَٰهِدِينَ عَلَى ٱلۡقَٰعِدِينَ أَجۡرًا عَظِيمٗا ﴿٩٥﴾ دَرَجَٰتٖ مِّنۡهُ وَمَغۡفِرَةٗ وَرَحۡمَةٗۚ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورٗا رَّحِيمًا ﴿٩٦﴾ [15]

ژباړه: هغه کسان چي بېله عذره کور ناست دي د عذر پرته (جهاد نه کوي) د هغه کسانو سره برابر نه دي چي په مال او ځان سره جهاد کوي. کوم کسان چي په مال او ځان سره جهاد کوي د هغه کسانو په پرتله یې فضیلت زیات دئ، چي کور ناست دي. د ټولو سره الله ﷻ د نیکۍ وعده کړېده. الله ﷻ د مجاهدینو ته پر ناستو خلګو باندي فضیلت په لوی اجر سره ورکړی دئ یعني لویي درجې د الله ﷻ د لوري څخه مغفرت او رحمت ورکړل سوی دئ الله ﷻ زیات بخښونکی او زیات مهربانه دئ.

که څه هم د جهاد مقصد د کفارو او مشرکینو و مخ ته ټینګ درېدل دي او د اسلام لوړوالی دئ خو له بده مرغه موږ د دې لوړ او خوندور نعمت څخه بې برخي سوي یو، نو تر خپله وسه خو راته په کار ده چي د اسلام لپاره په هر ډول چي کېږي کوښښ او زیار وباسو آخر به زموږ دا لړلړ هڅي موږ مخ ته ورسوي.

والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا!

ژباړه: کوم خلګ چي زموږ د دین په لاره کي کوښښ کوي موږ د هغوی لپاره خپلي لاري پرانیزو.

په دې کي هیڅ شک نسته چي الله ﷻ د خپل دین د ساتلو او حفاظت لپاره وعده کړېده خو زموږ لپاره د دې دین د ودې او ترقۍ لپاره هڅي لازمي دي، اصحابو کرامو چي د دین لپاره څومره کوښښونه وکړه عملي ګټي یې ولیدي او د غیبي مرستو څخه برخمن سوه چي موږ یې نومونه تر اوسه پوري اخلو او مثال پرې وایو.

که چیري موږ د دوی پر لاره باندي ولاړ سو او د کلمې طیبې د لوړوالي او ترقۍ لپاره ملا وتړو نو یقیناً به زموږ د غیبو څخه مرسته وسي او سرلوړي به سو، ځکه الله ﷻ فرمایي:

([15]) سورة النساء الایتان (۹۵ ، ۹۶)

(c) ketabton.com: The Digital Library

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِن تَنصُرُواْ ٱللَّهَ يَنصُرۡكُمۡ وَيُثَبِّتۡ أَقۡدَامَكُمۡ ﴿٧﴾ (١٦)

ژباړه : كه تاسو د الله ﷻ مرسته وكړئ الله ﷻ به ستاسو مرسته وكړي او ستاسو قومونه به ټينګ كړي (د شيطان او كافرانو په مقابل كي).

څلورمه وجه دا ده چي موږ فكر كوو چي موږ د دې لوړي مرتبې اهل نه يو چي دا كار وكړو. نو څرنګه چي موږ د دې كار اهل نه يو نو بيا په كومه خوله موږ دا كار شروع كړو داسي نه ده، ځكه چي موږ ته الله ﷻ امر كړى دئ، موږ ته د پاته والي هيڅ لاره نسته موږ ته يوازي د الله ﷻ په امر سره كار شروع كول په كار دي دا به انشاء الله زموږ د استقامت او توانايۍ سبب سي په دغه ډول به تل اوسو، يوه ورځ به الله ﷻ سعادت را نصيب كړي او دا هيڅ كله نه سي كېدلاى چي موږ دي د الله ﷻ په لاره كي كوښښ كوو او رحمان او رحيم ذات دي موږ ته نظر نه كوي ځكه په حديث كي راځي:

عن انس رضي الله عنه قال قلنا يا رسول الله! لا نامر بالمعروف حتى نعمل به كله ولا ننهى عن المنكر حتى نجتنبه كله فقال ﷺ: بل مروا بالمعروف وان لم تعملوا به كله وانهوا عن المنكر وان لم تجتنبوه كله(١٧).

ژباړه : د حضرت انس رضي الله عنه څخه روايت دئ، چي موږ رسول الله ﷺ ته وويل : يارسول الله ! موږ په نېكو امر نه كوو تر څو چي موږ خپله په ټولو عمل نه وي كړى او نه د بدو څخه منعه نه كوو تر څو چي موږ د ټولو بدو څخه نه يو منعه سوي، رسول الله ﷺ وفرمايل: تاسو په نېكو امر كوئ كه څه هم تاسو په ټولو عمل نه وي كړئ د بدو څخه منعه كوئ كه څه هم د ټولو څخه تاسو ځان نه وي ساتلى.

پنځمه وجه دا ده، چي موږ داسي فكر كوو چي ځاى پر ځاى مدرسې سته، عالمان نصيحتونه كوي، خانقاوي ابادي دي، كتابونه او رسالې چاپېږي دا ټول د امر بالمعروف او نهي عن المنكر څانګي دي په دغه كارو سره فرض غاړي خلاصېږي.

په دې كي هيڅ شک نسته چي دغه ټولي اداري لازمي دي او توجه ورته كول د ضروري كارو څخه ده ځكه لږه او ډېره رڼا چي سته هغه هم د دغه ادارو بركت دئ، خو بيا هم زموږ لپاره يوازي دغه اداري كافي نه دي او كه موږ بس والى په وكړو دا به زموږ ښكاره غلطي وي ځكه دغه اداري هغه وخت بس وي چي زموږ د دين سره مينه واى او زموږ په زړو كي د دين شوق او درنښت واى. د نن څخه پنځوس كاله مخكي زموږ په زړو كي د دين شوق موجود و په هغه وخت كي زموږ لپاره دغه اداري بس وې اوس پرديو قومونو د ډېرو كوښښونو په نتيجه كي زموږ څخه د دين جذبه وړې ده د دين سره د ميني پر ځاى موږ د

---

(١٦) سورة محمد الاية (٧).

(١٧) رواه الطبراني في الصغير الاوسط.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مذهب څخه تښتو په داسي صورت کي موږ ته يو بل تحريک په کار دئ، چي د هغه په نتيجه کي موږ د عوامو خلکو د دين سره مينه پيدا کړو او مړه جذبات يې بېرته راژوندي کړو که داسي وسي نو موږ د پورتنيو ادارو څخه پوره ګټه اخستلای سو او که داسي نه وي نو د دې پر ځاي چي موږ به ګټه ځني وانه خلو د هغه ادارو پاتېدل هم ګران دي.

شپږمه وجه دا ده چي کله موږ دا کار شروع کړو نورو ته ورځو هغوی زموږ سره په بده طريقه ويني، په سختۍ سره جواب راکوي، زموږ سپکاوی کوي او موږ بې عزته کوي نو موږ ته دا معلومول په کار دي، چي دا کار د انبياوو دئ په داسي تکليفونو او زحمتونو کي ښکېلېدل د دغه کار خصوصيت دئ انبياوو په دغه کار کي تر دې ډېر تکليفونه زغملي دي ځکه الله ﷻ فرمايي:

وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ فِي شِيَعِ ٱلۡأَوَّلِينَ ﴿١٠﴾ وَمَا يَأۡتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ ﴿١١﴾ (١٨)

ژباړه: موږ په لومړنيو ډلو کي تر تا وړاندي رسولان لېږلي دي او موږ هيڅ رسول نه دئ لېږلي مګر دوی به پسخند په واهه.

رسول عليه السلام فرمايي د دعوت په لاره کي چي پر ما باندي څومره تکليفونه او زحمتونه راغلي دي بل پر هيڅ پيغمبر نه دي راغلي. څرنګه چي زموږ سردار او آقا په دې لاره کي دومره غمونه او تکليفونه زغملي موږ هم د ده تابعدار يو د ده کار راسپارل سوی دئ موږ ته هم په کار ده چي هر څومره تکليفونه وزغمو.

د پورتنيو بيانونو څخه څرګندېږي چي زموږ اصل مرض دا دئ چي په موږ کي ايماني جذبې له منځه تللي دي او اصلي مرض مو د ايمان کمزوري ده، کله چي اصلي شی له منځه ولاړ سي نو ورسره ټول صفتونه تړلي دي هغه هم له منځه ځي زموږ د ضعف او کمزورۍ اصلي لامل دا دئ چي اصلي شی مو پرې ايښي دئ هغه امر بالمعروف او نهي عن المنكر دئ. ښکاره خبره ده چي هيڅ قوم تر هغه ترقي نه سي کولای تر څو چي خلک يې په ښو خويونو او کمالاتو ښايسته نه سي زموږ يوازنی علاج دا دئ چي موږ د تبليغ فريضه پوره کړو، ټينګ ودرېږو تر څو زموږ ايمان قوي سي او مړې جذبې مو بيرته راييداره سي موږ الله ﷻ او رسول ﷺ وپېژنو او احکامو ته يې سر کښېته کړو د دغه کار لپاره موږ ته هغه طريقه په کار ده کومه چي سيدالانبياء حضرت محمد ﷺ د مشرکينو د اصلاح لپاره کارول. ځکه الله ﷻ فرمايي:

لَّقَدۡ كَانَ لَكُمۡ فِي رَسُولِ ٱللَّهِ أُسۡوَةٌ حَسَنَةٞ (١٩)

---

(١٨) سورة الحجر الايتان (١٠ - ١١).

(١٩) سورة الاحزاب الاية (٢١).

ترجمه: بې شکه ستاسو لپاره په رسول الله ﷺ کي (د تابعداری) ښه نمونه ده.

همدغه خبري ته امام مالک رحمه الله اشاره کړېده: لن يصلح آخر هذه الامة الاما اصلح اولها!

ترجمه : هيڅکله به د دې امت وروستي خلګ اصلاح نه سي تر څو چي هغه طريقه يې نه وي مختاره کړې کومه چي په لومړيو کي اصلاح سوې ده.

کوم وخت چي رسول الله ﷺ د حق دعوت لپاره ودرېدی هيڅوک يې ملګری نه وو او نه يې فکر کېدی يوازي و دنياوي هيڅ طاقت نه و ورسره، په قوم کي يې ضد او سرکښي نهايي نقطې ته رسېدلې وه، په دوی کي هيڅوک د حق خبري اورېدلو ته تيار نه وو په ځانګړې ډول د کلمې طيبې څخه د رسول الله ﷺ قوم کرکه کوله او ځني بېزاره وه، په دغه وخت کي کوم طاقت و، چي يو مفلس، بې ياره او ناداره انسان خپل ټول قوم د حق و لوري ته راوبولي؟ اوس تاسو فکر وکړئ چي هغه کوم شی و، چي مخلوق يې د رسول الله ﷺ و لوري ته راوبولی او هغه شی چي چا تر لاسه کړی د تل لپاره د رسول الله ﷺ سو. ټولي دنيا ته معلومه ده چي د رسول الله ﷺ يو هدف و، پر هغه يې نظر و او هغه يې مقصد و، (چي په لاندي آيات کي ياد سوی دئ):

أَلَّا نَعۡبُدَ إِلَّا ٱللَّهَ وَلَا نُشۡرِكَ بِهِۦ شَيۡـٔٗا وَلَا يَتَّخِذَ بَعۡضُنَا بَعۡضًا أَرۡبَابٗا مِّن دُونِ ٱللَّهِۚ [20]

ژباړه: د الله ﷻ پرته به د بل چا عبادت نه کوو او نه به د الله ﷻ سره په هيڅ شي سره شريک نيسو او نه به موږ د ځينو لپاره څوک په خدايی سره نيسو د الله ﷻ پرته. (چي الله ﷻ پرېږدو).

د يو الله د اطاعت او عبادت پرته يې خلګ د نورو شيانو د عبادت څخه منعه کړه، د دښمنانو ټول بندونه او علاقې يې ماتي کړې او يو الهي قانون يې وټاکی او وې ښودل چي د دې قانون څخه مه ليري کېږئ بل لوري ته مخ مه اړوئ.

ٱتَّبِعُواْ مَآ أُنزِلَ إِلَيۡكُم مِّن رَّبِّكُمۡ وَلَا تَتَّبِعُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَۗ [21]

ژباړه: د هغه شي تابعداري کوئ چي تاسو ته د الله ﷻ د لوري څخه راغلی دئ د الله ﷻ پرته د بل چا تابعداري مه کوئ.

پورتنۍ خبره اصلي تعليم و او رسول الله ﷺ ته يې امر سوی و.

ٱدۡعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِٱلۡحِكۡمَةِ وَٱلۡمَوۡعِظَةِ ٱلۡحَسَنَةِۖ وَجَٰدِلۡهُم بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ

ژباړه: اې محمده! د الله ﷻ و لاري ته خلګ رابوله په حکمت او نېک نصيحت سره د خلګو سره په هغه طريقه بحث کوه

---

[20] سورة ال عمران الاية (٦٤).

[21] سورة اعراف الاية (٣).

(c) ketabton.com: The Digital Library

أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦ ۖ وَهُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٥﴾ (٢٢)

چي بهتره وي بېشكه ستا رب په هغه كسانو پوه دئ چي گمراه سوي دي او په هغو كسانو عالم دئ چي پر هدايت دي.

دغه د هدايت هغه لويه لاره ده، چي د نبي ﷺ او د ده د هر تابعدار لپاره تېاكل سوې ده.

قُلْ هَٰذِهِۦ سَبِيلِىٓ أَدْعُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ ۚ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا۠ وَمَنِ ٱتَّبَعَنِى ۖ وَسُبْحَٰنَ ٱللَّهِ وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٨﴾ (٢٣)

ژباړه : ووايه ! دا زما لاره ده زه رابولم په يقين سره زه او هغه څوک چي زما تابعدار دي الله جل جلاله پاک دئ او زه د مشركانو څخه نه يم.

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّن دَعَآ إِلَى ٱللَّهِ وَعَمِلَ صَٰلِحًا وَقَالَ إِنَّنِى مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ ﴿٣٣﴾ (٢٤)

ژباړه : تر هغه چا به نو د چا خبره ښه وي چي د الله جل جلاله و لوري ته بلنه كوي او وايي زه د مسلمانانو څخه يم.

د الله جل جلاله و لوري ته د هغه خلكو رابلل چي حقه لاره ځني وركه وي، گمراهانو ته هدايت ښودل د نبي ﷺ د ژوند وظيفه ده او د ده مبارک اصلي مقصد و د ودي او ترقی لپاره يې په سلگونو او زرگونو انبياء او رسولان راغلي دي.

وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِىٓ إِلَيْهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعْبُدُونِ ﴿٢٥﴾ (٢٥)

ژباړه: موږ ستا مخكي هيڅ رسول نه دئ لېږلی مگر دا وحي مو ورته كړې دي چي زما پرته بل معبود نسته او زما عبادت كوئ.

د رسول الله ﷺ او ټولو انبياوو په ژوند او د ژوند پر هره لحظه كي يې كه سړی نظر واچوي نو معلومېږي چي د دوی ټولو مقصد يو و، چي هغه د يوه الله جل جلاله پر ذات او صفتونو باندي پوره يقين ساتل و. هم دا د اسلام مفهوم دئ او انسان هم د دې لپاره پيدا سوی دئ، ځكه الله جل جلاله فرمايي:

وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾ (٢٦)

(٢٢) سورة النحل الاية (١٢٥).

(٢٣) سورة يوسف الاية (١٠٨).

(٢٤) سورة حمٓ السجدة الاية (٣٣).

(٢٥) سورة الانبياء الاية (٢٥).

(٢٦) سورة الذاريات الاية (٥٦).

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترجمه: موږ پيرانان او انسانان يوازې د دې لپاره پيدا کړي دي چې عبادت وکړي او س نو چې اصلي مقصد معلوم سو، ناروغي او علاج يې معلوم سو نو د علاج په طريقه اختيارولو کې زيات مشکلات نه پېښېږي او که په لاندې ډول طريقه که د علاج لپاره غوره سي انشاء الله ګټوره به وي.

زموږ د ناپوهۍ مطابق د مسلمانانو د کاميابۍ او ترقۍ لپاره يو نظام غوره سوی دئ، چې هغه ته په حقيقت کې اسلامي ژوند يا د پخوانيو مشرانو د ژوند نمونه ويل کېږي. چې لنډه نقشه يې ستاسو په خدمت کې وړاندې کوم: تر ټولو ضروري خبره دا ده چې هر مسلمان بايد د دنيا د ټولو مقصدونو څخه نظر واړوي او يوازې د کلمې طيبې د لوړوالي لپاره او د الهي احکامو د رواج د ترقۍ لپاره خپل مقصد جوړ کړي او د دې خبرې لپاره ټينګه وعده وکړي چې د الله ﷻ هر امر به منم او د عمل کولو کوښښ به يې کوم او د الله ﷻ څخه به هيڅکله نافرماني نه کوم او د پورتني مقصد لپاره په لاندې قاعدو سره عمل کوم:

۱ – کلمه : د لا اله الا الله محمد رسول الله په صحيحو الفاظو ويل، په معنی او مطلب يې ځان پوهول، په ذهن کې يې د کښېنولو کوښښ کول او خپل ټوله ژوند د دې کلمې سره برابر جوړول.

۲ – د لمانځه پابندي کول، د شرائطو او ادابو لحاظ يې کول، په خشوع او خضوع سره يې اداء کول او په هر رکن کې يې د الله ﷻ د لوی والي او عظمت فکر کول او د خپلې بېوسۍ او بندګۍ فکر کول، لنډه دا چې لمونځ دي په داسي ډول وکړي چې د الله ﷻ په دربار کې د وړاندې کېدو وړ وي او د دغسي لمانځه د توفيق غوښتنه دي وکړي. که يې نه وي زده زده دې کړي او په لمانځه کې د ټولو شيانو ويل دي ياد کړي.

۳ – د قرآن کريم سره اړيکي او مينه کول او محبت ورسره پيدا کول چې په دوو طريقو سره کيداى سي:

الف : د ورځې په ټاکلي وخت کې د قرآن کريم تلاوت په داسي ډول کول، چې په معنی کې يې فکر کوي که يې په معنی نه پوهېږي نو دغسي دي يې تلاوت کړي او دا فکر دي کوي چې زما کاميابي او ګټه په قرآن کريم کې پرته ده. يوازې الفاظ ويل هم لويه نېکمرغي ده د خير او برکت لوی سبب دئ. که قرآن کريم نه سي لوستلای نو لږ وخت دي د قرآن په زده کړه کې مصرفوي.

ب : د خپلو اولادو، د کلي د هلکانو او نجنو د قرآني د تعليم فکر کول او تر ټولو کارو يې وړاندې فکر کول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴ – څه وخت د الله ﷻ په ياد او ذکر کي تېرول او د طريقې لپاره يې د طريقت يو پير پيدا کول البته چي د سنتو تابعدار وي او دهغه څخه پوښتنه کول که نه نو دريمه کلمه لوستل :

سبحن الله والحمدلله ولااله الاالله والله اکبر ولاحول ولاقوة الا بالله العلي العظيم!

پورتنۍ کلمه او درود شريف سهار او ماښام سل ځله لوستل په داسي ډول چي د زړه په پوره ارامتيا سره وي ځکه په حديثو کي يې زيات فضيلتونه راغلي دي.

۵ – هر مسلمان خپل ورور ګڼل او همکاري او غمخواري ورسره کول. د اسلامي ځانګړتياوو په موخه د هغه احترام او درنښت کول، د داسي خبرو څخه ځان ژغورل چي د مسلمان ورور د تکليف او درد سبب ګرځي. د پورتنيو خبرو دي خپله هم پابندي کوي او د نورو مسلمانانو د هڅولو کوښښ دي هم کوي دا نو داسي کېږي چي په ورځنی ژوند کي څه وخت د اسلام د خدمت او خپرولو لپاره بېل کړي، او هم د دې لپاره پوره تياري وکړي. د کوم دين د خپرولو لپاره چي رسول الله ﷺ، انبياوو ډول – ډول تکليفونه برداشت کړل، اصحابو کرامو او زموږ مشرانو خپل عمرونه پکښې ولګول او د دغه دين لپاره يې خپل ځانونه قربان کړل نو د دغه دين د خپرولو او پاته ساتلو لپاره لږ وخت هم نه لګول لويه بدبختي ده دا هم هغه ضروري فريضه ده چي د پرېښودو له امله يې موږ نن برباد او تباه سوي يو.

لومړی د مسلمان کېدو څخه مطلب دا ګڼل کېدی چي د خپل ځان او مال د عزت، اسلام خپرول او د کلمې د لوړوالي لپاره وخت ولګوي که به چا داسي نه کول ناپوه ګڼل کېده خو افسوس چي نن موږ ته مسلمانان ويل کېږي خو د دين پر خپرولو خپلي ستر ګي پټې ساتو بيا هم د دين د خپرولو لپاره هيڅ کوښښ نه کوو. لنډه دا چي د ژوند څخه مقصد د کلمې لوړوالی او د دين خپرول بلل کېږي. دا هم هغه کار دئ چي زموږ د دنيا او آخرت کاميابي ورسره تړلې ده دا هم هغه کار دئ چي له امله يې نن موږ خوار او ذليل يو. اوس بيا موږ ته د خپل اصلي مقصد راپورته کول په کار دي او د ژوند اصلي مشغله جوړول په کار دي چي بيا رحمت الهي پر جوش راسي او زموږ د دنيا او آخرت کاميابي بيرته رانصيب سي. د دغه کار د کولو څخه هيڅ کله دا مقصد نه دئ چي نور کارونه پرېږدئ يوازي دغه کار پر مخ بيايا ست بلکي مقصد دا دئ چي لکه څرنګه چي د دنيا کارونه پر مخ بيايې دغه کار هم ضروري وبوله او وخت ورته بېل کړه او د دنيا کارو ته هم وخت بېل کړه يا په بل عبارت چي څو کسان د دې کار لپاره تيار سي په هفته کي څو ساعتونه پخپله محله (کلي) کي په مياشت کي درې ورځي نژدې همسايګانو ته او په کال کي څلويښت ورځي په ليري ځايونو کي دا کار وکړئ او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوښښ وکړئ چي هر شتمن، نادار، زميندار، ملازم، عالم او بې علمه په دې کار کي شريک کړئ او د دغه کار پابنده يې جوړ کړئ.

د کار کولو طريقه

لږ تر لږه دي لس کسان د تبليغ کولو لپاره ووزي، لومړی دي يو آمر وټاکي بيا دي سره يو ځای سي د اوداسه وروسته دي دوه رکعته نفل وکړي (په دې شرط چي مکروه وخت نه وي) بيا دي و الله ﷻ ته زاري وکړي د کاميابۍ او الهي توفيق غوښتنه دي وکړي د خپلي ثابت قدمۍ دعا دي وکړي بيا به په کراره – کراره د الله ﷻ د ذکر په کولو سره روان سي بې ځايه خبري دي نه کوي کله چي و ټاکلي ځای ته ورسېږي ټوله دي سره راجمع سي دعا دي وکړي بيا به په ټول کلي ګښت وکړي لومړی به لمونځ په وکړي بيا به د دغه کار د کولو لپاره وعده ځني واخلي او دغه کار ته دي يې تيار کړي، بيا به دغه خلک د ځان سره بوزي ګښت دي وکړي په ښځو دي هم لمونځ وکړي د پابندۍ وعده دي ځني واخلي. کوم خلک چي دې کار ته تيار سوه نو د هغوی څخه دي هم يو جماعت جوړ کړي او يو امير دي ورته مقرر کړي پخپله نګراني کي دي يې واخلي او د هغوی د کار کولو فکر دي کوي. هر تبليغ کوونکي ته په کار ده چي د خپل امير خبره به مني او هر امير ته په کار ده چي د خپلو ملګرو په خدمت کولو، استراحت کولو، همت زياتولو او مرسته کولو کي دي کمی نه کوي او د کومي خبري چي مشورې ته اړتيا لري د ټولو ملګرو څخه دي مشوره اخلي او عمل دي په کوي.

د تبليغ اداب

دغه کار د الله ﷻ يو لوی عبادت دئ او لويه نېکمرغي ده د انبياوو پر لاره تګ دئ، کار چي څومره لوی وي په هغه اندازه اداب غواړي. د دې کار څخه مقصد د نورو هدايت نه دئ بلکي د خپل ځان اصلاح او د بندګۍ څرنګوالی دئ او د الله ﷻ د حکمونو پر ځای کول دي. د الله ﷻ رضا لټول دي، نو په کار ده چي لاندي ټکي په ښه ډول په ذهن کي کښېنوي او پابندي يې وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ – خپل ټول خرڅ يعني خوړل، څښل او کرايه دي پر خپله غاړه واخلي که مو توان و د بل ناداره ملګري مصرف هم پر غاړه واخلئ.

۲ – د خپل ملګري او د دې پاک کار کوونکو خدمت خپل وياړ وګڼئ، د ملګرو درښت او احترام وکړئ.

۳ – د عامو مسلمانانو سره په عاجزۍ او کمينۍ سره معامله کوئ، نرمه لهجه او د خوشحالۍ کړه وړه ورسره اختيار کړئ، هيڅ مسلمان ته د سپکاوي او نفرت په سترګه مه ګورئ، په ځانګړي ډول د علماوو زيات عزت کوئ. لکه څرنګه چي پر موږ باندي د قرآن او حديث عزت او عزمت واجب او ضروري دئ، همدا ډول د علماوو عزت او درنښت هم پر موږ باندي ضروري او واجب دئ، ځکه الله ﷻ دوی په لوی نعمت سره سرلوړي کړي دي. د علماوو سپکوالی د دين د سپکوالی سره برابر دئ او د دين سپکوالی د الله ﷻ د قهر او غضب سبب ګرځي.

۴ – فارغه وخت د غيبت، بهتان، درواغو او د لوبو د تماشو پر ځای د دين د کتابو په مطالعه او د نېکو خلګو سره په ناسته تېر کړئ په دغه کار سره به د الله ﷻ او د هغه د رسول ﷺ خبري درته معلومي سي په ځانګړي ډول د تبليغ په ورځو کي د بې ځايه خبرو څخه بېخي پرهېز وکړئ. خپل فارغه وخت د الله ﷻ په ياد، ذکر، فکر، استغفار او درود په ويلو او زده کولو کي تيروئ.

۵ – په حلاله طريقه سره رزق حاصلوئ، کم خرڅ کوئ او د خپلو بچيانو او د نورو شرعي حقوق ادا کوئ.

٦ – په اختلافي مسئله او فروعي مسائلو کي څېړنه مه کوئ بلکي يوازي د توحيد لوري ته دعوت کوئ او د اسلام د ارکانو تبليغ کوئ.

۷ – خپل ټول کارونه او يناوي په اخلاص او صفوف سره ښايسته کړئ په اخلاص سره لږ عمل د ډېري فائدې او برکت سبب جوړېږي د اخلاصه پرته په کار کي نه د دنيا ګټه سته او نه په آخرت کي کوم ثواب ورته سته. حضرت معاذ ﷺ چي کله رسول الله ﷺ د يمن حاکم وټاکی د لېږلو په وخت کي يې د رسول الله ﷺ څخه غوښتنه وکړه، چي ما ته نصيحت وکړه. رسول ﷺ په جواب کي ورته وويل، چي:

په کارو کي اخلاص او اهتمام کوه، د اخلاص سره مل لږ کار هم کفايت کوي. په بل حديث کي راغلي دي چي الله ﷻ يوازي هغه عملونه قبلوي چي د الله ﷻ لپاره يوازي سوي وي. په بل ځای کي راځي چي الله ﷻ ستاسو شکلو ته نه ګوري بلکي ستاسو زړونو او عملونو ته ګوري. نو تر ټولو مهمه خبره دا ده چي په کار کي بايد اخلاص وي د ځان ښودني او ريا ته هيڅ ځای نه وي پکښې، څومره چي په کار کي اخلاص وي په هغه اندازه به

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کار کي ترقي او تازګي وي. د کار کولو تګلاره په لنډ ډول ستاسو و حضور ته وړاندي سوه، پر اړتيا يې هم کافي رڼا واچول سوه خو خبره دا ده چي دغه تګ لاره به زموږ د دې پرېشانی او بې ارامی په حال کي څومره رهبري وکړي او تر کومه ځايه پوري به زموږ مشکلات را حل کړي د دغي خبري لپاره و قرآن کريم ته بيا رجوع کوو، قران کريم زموږ دغه کوښښ يو ګټور تجارت بللی دئ او داسي پکښي فرمايل سوي دي:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ هَلۡ أَدُلُّكُمۡ عَلَىٰ تِجَـٰرَةٍ تُنجِيكُم مِّنۡ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿١٠﴾ تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَتُجَـٰهِدُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ بِأَمۡوَٰلِكُمۡ وَأَنفُسِكُمۡۚ ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٌ لَّكُمۡ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ﴿١١﴾ يَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡ وَيُدۡخِلۡكُمۡ جَنَّـٰتٍ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَـٰرُ وَمَسَـٰكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّـٰتِ عَدۡنٍۚ ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ ﴿١٢﴾ وَأُخۡرَىٰ تُحِبُّونَهَاۖ نَصۡرٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَفَتۡحٌ قَرِيبٌۗ وَبَشِّرِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ﴿١٣﴾ [27]

ژباړه: اي ايمان والو! ايا زه تاسو ته داسي تجارت وښيم چي تاسو د دردوونکي عذاب څخه ژغوري؟ تاسو پر الله ﷻ او پر رسول ﷺ باندي ايمان راوړئ د الله ﷻ په لاره کي په مال او ځان سره جهاد وکړئ دا ستاسو لپاره ډيره بهتره ده که تاسو پوهېږئ، الله ﷻ به ستاسو ګناهونه معاف کړي او تاسو به داسي جنتونو ته داخل کړي چي د درختو تر ښاخو لاندي به يې ولې بهېږي. ښه ځايونه چي د اوسېدو په باغو کي به وي دا لويه کاميابي ده يوه بله خبره هم سته چي تاسو يې خوښوئ د الله ﷻ د لوري څخه مرسته او ژر بريا ليتوب دئ زېري تاسو مؤمنانو ته درکړل سوی دئ.

په پورتني آيات کي د تجارت بيان سوی دئ، چي لومړی ګټه يې دا ده چي د دردوونکي عذاب څخه خلاصون دئ، دغه تجارت دا دئ چي موږ به پر الله ﷻ او رسول ﷺ باندي ايمان راوړو او د الله ﷻ په لار کي به په مال او ځان سره جهاد کوو دا هغه کار دئ چي زموږ لپاره سراسر ګټه ده که په موږ کي لږ پوهه او عقل موجود وي په دغه اسانه کار به موږ ته دومره لويې ګټې راکړل سي چي ټول ګناهونه به مو معاف سي او په آخرت کي به په لويو نعمتونو سره سرلوړي سو، همدغه لويه کاميابي ده خو په دغه کاميابی باندي بس والی نه دئ راغلی بله لا دا ده چي په دنيا کي هم موږ ته خوشالي پر دښمنانو بريا ليتوب او حکومت راکړل کېږي. الله ﷻ موږ ته د دوو شيانو امر وکړ، لومړی دا چي موږ به پر الله ﷻ او رسول ﷺ باندي ايمان راوړو، دوهم دا چي د الله ﷻ په لاره کي به په مال او ځان سره

[27] سورة الصف الايات (١٠ - ١١ - ١٢ - ١٣).

(c) ketabton.com: The Digital Library

جهاد کوو. د دغو دوو شیانو په بدله کي الله ﷻ موږ ته د دوو شیانو وعده راکړې یو په آخرت کي تل جنت، ارام او استراحت. دوهم په دنیا کي بریالیتوب او کامیابي. لومړی کار چي زموږ ټخه غوښتل سوی دئ ایمان دئ ښکاره خبره ده چي د دغي غوښتني ټخه مطلب دا دئ چي موږ ته د حقیقي ایمان دولت رانصیب سي. دوهمه غوښتنه زموږ ټخه دا ده چي جهاد وکړو که څه هم جهاد دا دئ چي موږ د کافرانو سره وجنګیږو خو اصلي مطلب یې د کلمې طیبې لوړوالی او د اسلامي احکامو جاري کېدل دي، همدغه لوی مقصد د جهاد دئ او زموږ د تحریک همدغه مقصد دئ. اوس معلومه سوه، چي لکه ځرنګه چي د اخرت د ژوند ښه والی او د عذاب ټخه خلاصون پر الله ﷻ او رسول ﷺ باندي په ایمان راوړلو او د الله ﷻ په لاره کي په کوښښ کولو پوري تړلی دئ همدا ډول د دنیا د ژوند ښه والی هم په دغه دوو شیانو پوري وتړل سو. کله چي موږ پر الله ﷻ او رسول ﷺ باندي ایمان راوړو او د الله ﷻ په لاره کي کوښښ وکړو تر څو اسلامي احکام جاري کړو نو ښکاره خبره ده، چي د ځمکي پاچهي به زموږ وي او د حکومت او خلافت وړ به موږ یو او زموږ به وي ځکه الله ﷻ فرمایي:

وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَيَسۡتَخۡلِفَنَّهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ كَمَا ٱسۡتَخۡلَفَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمۡ دِينَهُمُ ٱلَّذِي ٱرۡتَضَىٰ لَهُمۡ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّنۢ بَعۡدِ خَوۡفِهِمۡ أَمۡنٗاۚ يَعۡبُدُونَنِي لَا يُشۡرِكُونَ بِي شَيۡـٔٗاۚ (۲۸)

ژباړه: په تاسو کي چي کومو خلګو ایمان راوړی وي، نېک عملونه کوي الله ﷻ وعده ورکوي چي د ځمکي خلافت به ورکوي لکه ځرنګه چي مخکي ستاسو یې و خلګو ته ورکړی و. کوم دین چي یې د دوی لپاره خوښ کړی دئ هغه دوی ته قوت ورکوي وروسته به د دوی وېره په امن کړو، په دې شرط چي زما عبادت وکړي او زما سره هیڅ شریک ونه نیسي.

په پورتني آیات کي د ټول امت سره د حکومت او خلافت وعده سوې ده دغه وعده ټولو ولیدل د نبي ﷺ د زماني ټخه د خلفاء راشدینو تر زمانې پوري دغه وعده ښکاره سوه لکه چي جزیرة العرب د رسول ﷺ په زمانه کي او نور ملکونه د خلفاء راشده وو په زمانه کي فتح سول. بیا وروسته که څه هم یووالی نه و، څه وخت پر وخت د نېکو پاچهانو سره دغه وعدې پوره کېدل ښکاره سوه، ځکه الله ﷻ فرمایي:

---

(۲۸) سورة النور الاية (۵۵).

(c) ketabton.com: The Digital Library

ان حزب الله هم الغالبون . ونحوه (۲۹)

اوس نو معلومه سوه چي په دنيا کي ارام، سکون، عزت او آبرو کي د ژوند تېرولو لپاره يوازي لاره دا ده چي موږ په کامل دين کي داخل سو، عمل په وکړو او تر نورو پوري يې د رسولو لپاره په ټينګه ملا وتړو، بلکي خپل ټول ژوند د دغه کار لپاره وقف کړو. الله ﷻ فرمايي:

وَٱعۡتَصِمُواْ بِحَبۡلِ ٱللَّهِ جَمِيعٗا وَلَا تَفَرَّقُواْۚ (۳۰) | ژباړه : تاسو ټوله دين ټينګ ونيسئ او ټوټې ټوټې مه جوړېږئ

دا په لنډه ډول د عمل لپاره يو نظام دئ چي په حقيقت کي د اسلامي ژوند او مشرانو د ژوند يوه نمونه ده.دملک ميوات په سيمه کي د يو وخته څخه دغه کاروان دی او د دې نيمګړي کوښښ نتيجه دا ده چي ورځ په ورځ خلګ اخته دي په کار کي ترقي کوي. د دغه کار ګټي او فايدې خلګو وليدې تر کومه ځايه چي د ليدلو سره اړه لري. که ټول مسلمانان په اتفاق سره دا کار شروع کړي نو د الله ﷻ څخه هيله لرم چي د دوی ټول مصيبتونه او مشکلات به ليري سي په دنيا کي به په ښه ارامۍ، اطمينان او عزت سره ژوند وکړي او د لاسه ورکړی شان او شوکت به بيرته لاسته راوړي. ځکه الله ﷻ فرمايي:

وَلِلَّهِ ٱلۡعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِۦ وَلِلۡمُؤۡمِنِينَ (۳۱)

هر څومره چي ما د خپل مقصد د پوهولو لپاره کوښښ وکړ، خو دا د يو څو تجويزونو مجموعه نه ده. بلکي دا يو عملي مسوده (خاکه ده) چي د الله ﷻ يو خوښ بنده سيدي و مولائي مخدومي و مخدوم العالم مولانا محمد الياس رحمة الله عليه واخيسته او د دې پاک کار لپاره يې خپل ټول ژوند وقف کړ. په همدې وجه تاسو په دې بې ربطه کرښو لوستلو او پوهېدلو بس والی هيڅکله مه کوئ، بلکي دا کار زده کړئ او د دې کار عملي نمونه وګورئ د هغه څخه سبق واخلي او په دغه قانچه کي دي د ځان اچولو کوشش وکړئ هم دې لوري ته متوجه کول زما مقصود دئ . نور بس:

ميري قسمت سی الهی پائين يه رنګ قبول ❁ *پهول کچه مين نی چونی هين ان کی دامن کيلئی*

ژباړه: الهې! زما قسمت ته د قبوليت رنګ ورکړې د لمني لپاره مي يو څه ګلان ټول کړل.

---

(۲۹) بيان القران.

(۳۰) سورة ال عمران الاية (۱۰۳).

(۳۱) سورة المنافقون الاية (۸).

(c) ketabton.com: The Digital Library

و آخر دعوانا ان الحمد الله رب العالمين والصلوة والسلام علي رسوله محمد وآله واصحابه اجمعين برحمتک يا ارحم الراحمين .

مرتب : مولانا محمد احتشام الحسن ۱۸ ربيع الثاني ۱۳۵۸ = ۷ جولاي ۱۹۳۹م، چهارشنبه

ژباړونکی : مولوي عبدالهادي حماد مقيم جامعه اسلاميه اشرفيه

۲۱ / ۱۰ / ۱۳۸۶ = ۱۱ جنوري د ۲۰۰۷ م، جمعه مبارکه

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library